

Patsienti kui tervikut nähes

dr. med. Jana Jaal

Tartu Ülikooli Kliinikum

Teekonnal arsti ja patsiendi vahelise usalduse tekkeni võib olla hulgaliselt komistuskive. Enamasti on need tingitud omavahelise infovahetuse puudulikkusest ning sellest tekkivast usaldamatusest.

Vähivastases ravis kasutatakse põhiliselt kolme ravimeetodit: kirurgilist ravi, kiiritusravi ning keemiaravi. Kõikide raviviiside peamiseks eesmärgiks on haige tervistumine või väljaravimatu haiguse kontrolli all hoidmine. Kasvajavastase ravitoime kõrval tekitab vähiravi paraku soovimatuid kõrvaltoimeid erinevates haigusvabades kudedes ja organites. Viimaste kohta liigub patsientide seas hulgaliselt müüte. Arvatakse, et tugevamate kõrvaltoimete puhul on suurem ka kasvajavastane toime. Sageli ei taha paljud vähihaiged kõrvaltoimetest rääkida, sest kardavad, et kaebuste tõttu katkestatakse ravi ja seeläbi kannatab nende kasvajavastase ravi efektiivsus. Tegelikuses võivad tähelepanuta jäänud kõrvaltoimed süveneda ning just see on põhjuseks, miks kasvajavastane ravi tuleb edasi lükata või katkestada. Seetõttu tuleb patsiendile juba ravi alguses selgitada, et kõrvaltoimed esinevad väga sageli ning ainult nendest õigeaegsel teadaandmisel saame talle kindlustada kõige efektiivsema ja turvalisema ravi.

Mõnikord oleneb patsiendi ravisoostumus inimestest tema kõrval. Selle tõttu tuleb selgitada ravi olemust ning eesmärgi ka patsiendi elukaaslasele, lastele ja sugulastele. Tavaliselt saavutatakse usaldusväärne suhe kõikide osapoolte vahel, kuid esineb juhte, kus omaksed suunavad patsiendi valikuid ebasoodsas suunas.

Vähkkasvaja diagnoos on patsiendile ja tema perele suureks koormaks. Vaatamata sellele, et tänapäeval ravitakse enam kui 50% patsientidest terveks, arvab enamus, et ainult tavapäraste ravimeetodite kasutamisega ei ole seda võimalik saavutada. Seetõttu on väga palju neid, kes otsivad ja loodavad abi saada alternatiivmeditsiinist. Ravi ajal kasutatavad alternatiivmeditsiini meetodid võivad aga oluliselt vähendada kasvajavastase onkospetsiifilise ravi efektiivsust. Kahetsusväärset võivad seda põhjustada isegi igapäevaselt kasutatavad ühendid nagu antioksidantsed vitamiinid.

Kokkuvõtteks võib öelda, et onkoloog peab nägema patsienti kui tervikut. Arst peab olema veendunud, et ta on omalt poolt teinud kõik, et patsient oleks teadlik kasutatava ravi olemusest ja eesmärgist ning võimalikest teda ümbritsevatest faktoritest, mis võivad negatiivselt mõjutada kasvajavastast ravi. Ainult teadlikkuse tõstmisega ja usaldusliku suhte loomisega patsiendi ja meditsiinipersonali vahel on võimalik tagada vähihaigetele turvaline ja efektiivne ravi.